

Iz društvenega življenja

I. REDNA SEJA GLAVNEGA ODBORA ZVEZE DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER SLOVENIJE

Na 1. redni seji glavnega odbora Zveze društev medicinskih sester Slovenije dne 22. februarja 1980 je bila obravnavana naslednja problematika:

1. kadrovske spremembe v uredništvu Zdravstvenega obzornika (ZO);
2. sprejetje in potrditev programa dela za leto 1980:
 - predsedstva Zveze društev medicinskih sester Slovenije;
 - strokovnih sekcij;
 - Zdravstvenega obzornika;
3. sprejetje in potrditev smernic razvoja Zveze društev medicinskih sester Slovenije v naslednjem srednjeročnem obdobju 1981—1985;
4. sprejetje in potrditev zaključnega računa Zveze društev medicinskih sester Slovenije za leto 1979;
5. razpis za evidentiranje kandidatov za zlati znak priznanja;
6. tekoče zadeve;
7. razno.

Ad 1./ O kadrovskih spremembah v uredništvu Zdravstvenega obzornika je poročala predsednica Zveze društev medicinskih sester Slovenije tov. Marija Šipec.

Sklep: Dosedanja urednica Zdravstvenega obzornika tov. Neža Jarnovič je prenehala z delom 31. decembra 1979, zato glavni odbor imenuje od 1. januarja 1980 dalje za **v. d. urednika Zdravstvenega obzornika tov. Janeza Strajnar-ja**, ki je že doslej opravljal delo tehničnega urednika.

Tov. Neža Jarnovič je opravila veliko in pomembno delo za razvoj sestrške službe, strokovnega društva in strokovno informativnega glasila Zdravstvenega obzornika, zato ji bo delegacija glavnega odbora Zveze in uredniškega odbora (M. Geč, T. Valant, M. Lavš) posredovala zahvalo za njeno dolgoletno plodno sodelovanje in ji ob tej priložnosti izročila spominsko darilo.

Z letošnjim letom je potekel mandat dosedanjim članom uredniškega odbora in uredniškega sveta, zato so bili imenovani novi člani, in sicer:

— **v uredniški svet:** Poldka Arh, Marija Geč, Božena Golob, Julka Kuzma, Marija Lavš, Maca Maček, Marija Miloradović, dr. Marjan Premik, Jožica Ručigaj, Gabrijela Skubic, Janez Strajnar, Ivanka Škapin-Pupis, Silva Vuga, Tatjana Valant-Veličković;

— **v uredniški odbor:** Marija Geč, Anica Gradišek, Božena Golob, Marija Lavš, Julka Kuzma, Marija Miloradović, Janez Strajnar, Joža Tomšič;

— **v uredništvo:** Anica Gradišek, Marija Miloradović, Janez Strajnar.

Za predsednico uredniškega sveta Zdravstvenega obzornika je bila ponovno imenovana tov. Tatjana Valant-Veličković.

Ad 2./ O programu dela Zveze društev medicinskih sester Slovenije v letu 1980 je poročala tov. Breda Podboj.

PROGRAM DELA ZVEZE DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER SLOVENIJE

Zveza društev medicinskih sester Slovenije bo tudi v letu 1980 uresničevala naloge, opredeljene s srednjeročnim programom dela za obdobje 1975—1980.

V okviru tega programa bo Zveza še naprej:

— povezovala, spremljala in usklajevala programe dela medobčinskih društev medicinskih sester in izpolnjevala smernice za delo;

— prizadevala si bo za čim boljšo osveščenost medicinskih sester, za številčnejši pristop k posameznim društvom, sočasno pa krepila tudi samoupravno in družbenopolitično dejavnost medicinskih sester v zdravstvenih delovnih organizacijah, v samoupravnih interesnih skupnostih in družbenopolitičnih organizacijah;

— spremljala bo vsa družbenopolitična dogajanja v republiki, še posebej na področju zdravstva in šolanja zdravstvenih kadrov. Zveza društev medicinskih sester Slovenije mora nujno prek vseh medobčinskih društev medicinskih sester aktivno spremljati uveljavljanje pravkar sprejetega zakona o zdravstvenem varstvu, saj vemo, da je zakon dokaj načelen, zato bo pomembno, kako bodo njegova določila konkretno uresničena v posameznih samoupravnih sporazumih;

— potrebno bo spremljati tudi vzgojnoizobraževalni proces medicinskih sester, saj bo letos v praksi zaživel zakon o usmerjenem izobraževanju;

— Zveza društev medicinskih sester Slovenije mora podpreti družbenopolitična izhodišča za samoupravni sporazum o kadrovske politiki v zdravstvu in se vključiti v prizadevanja za ustanovitev posebne izobraževalne skupnosti za zdravstvo in pomagati pri izdelavi študijskih programov za šolanje zdravstvenih delavcev;

— preko Republiške konference SZDL si mora prizadevati za čim hitrejšo izdelavo koncepta nege in oskrbe bolnikov in starostnikov na domu;

— vzpodbujati mora razvoj znanstveno-raziskovalnega dela na področju nege bolnika;

— slediti mora prizadevanjem Saveza medicinskih sestara Jugoslavije za vključevanje naših medicinskih sester v znanstveno-raziskovalne programe SZO ter motivirati članice društev medicinskih sester za znanstveno-raziskovalno delo;

— programi strokovnega izpopolnjevanja medicinskih sester bodo tudi v letu 1980, podobno kot doslej, predvsem domena strokovnih sekcij.

Te programe je potrebno vsestransko vsebinsko in časovno uskladiti in si prizadevati za čim številnejšo udeležbo na seminarjih in drugih oblikah dela;

— programi dela morajo biti usklajeni tudi med društvi medicinskih sester in med posameznimi strokovnimi sekcijami, ki na območju medobčinskega društva organizirajo seminarje. Priporočljivo bi bilo, da bi društva medicinskih sester v svoje upravne odbore vključila tudi člane — predstavnike posameznih sekcij, s čimer bi zagotovili stalno in učinkovito povezavo.

Med konkretnimi nalogami pa so načrtovane:

1. Zveza društev medicinskih sester bo v letošnjem letu sodelovala s Savezom medicinskih sestara Jugoslavije pri pripravi dveh zveznih seminarjev:

— »Preprečevanje infekcij« v Dubrovniku od 26.—29. marca 1980;

— seminarja s področja splošnega ljudskega odpora na Kalniku od 9. do 11. septembra 1980;

2. vključena bo tudi v vse ostale akcije Saveza in preko njega v ICN;

3. kongresa zdravstvenih radnika Jugoslavije od 28.—31. maja 1980 se bodo aktivno udeležili:

— tov. Silva Vuga in Zlata Pocajt s temo — Integralnost delovanja dejavnosti nege na domu in

— tov. Marija Miloradović z referatom — Usmerjeno izobraževanje na področju zdravstvenega varstva s posebnim poudarkom na izobraževanju medicinskih sester;

4. II. konference operacijskih sester v Lausanni (Švica) se bo aktivno udeležila tov. Jožica Tomšič z referatom: »Psihična priprava bolnika na operacijo«;

5. korektura Pravil Zveze društev medicinskih sester Slovenije in uskladitev vseh samoupravnih aktov s Pravili ter priprava za njihovo sprejetje na občem zboru leta 1981;

6. vključevanje v stabilizacijska prizadevanja v svojih OZD in prek Zveze;

7. sodelovanje s Skupnostjo zdravstvenih organizacij in Skupnostjo zdravstvenih šol v SRS ter Republiško konferenco SZDL.

STROKOVNA SREČANJA POSAMEZNIH SEKCIJ V LETU 1980

Sekcija za medicino dela bo organizirala tri dvodnevne seminarje, združene z ogledom delovnih organizacij. V aprilu načrtujejo seminar v Novem mestu s predavanji o zdravju škodljivih vplivih v lesni industriji z ogledom dela gozdnega delavca-sekača. Junija bo program potekal v Kopru z ogledom njegove luke, oktobra pa bo srečanje v Ljubljani s predavanji iz fiziologije in patologije dela, prometa in športa, združeno z letno konferenco.

Poleg tega programa sta predvideni tudi dve srečanja s sekcijo medicine dela pri Slovenskem zdravniškem društvu.

Sekcija medicinskih sester — babic bo pripravila tri enodnevne seminarje:

— marca 1980 v Kranju: o medenični vstavi in obratu, psihični pripravi žensk na operacijo, o dojenju, prehrani in negi novorojencev;

— maja 1980 v Ljubljani: program bodo pripravili sodelavci Inštituta za načrtovanje družine;

— oktobra v Mariboru: strokovni program še ni določen, pripravile pa ga bodo medicinske sestre — babice iz Maribora.

Sekcija za anestezijo in intenzivno nego načrtuje tri strokovna srečanja:

— 9. aprila 1980 v Novi Gorici o preoperativni pripravi bolnika;

— 23. aprila 1980 bo v Ljubljani seminar o organizaciji sestrske službe v enotah za intenzivno nego in anestezijo. Predaval bo Mr. Tiffany, direktor sestrske službe v Royal Marsden Hospitalu (London);

— 9. oktobra 1980 bo strokovno srečanje v Mariboru, pripravljeno v sodelovanju z mariborsko transfuzijsko službo. Razpravljali bodo o krvnih derivatih in njihovi uporabi, o transfuziji krvi in o možnih komplikacijah.

Nevropsihiatrična sekcija predvideva tri enodnevne seminarje, in sicer:

— v aprilu ali maju 1980 bo v Ljubljani seminar iz psihofarmakoterapije in delovne terapije;

— drugi seminar bo v Idriji in tretji v Ormožu. Točen datum in program bosta pravočasno sporočena.

V letu 1980 naj bi sekcija še naprej idejno sodelovala pri izobraževanju (po-diplomskem in usmerjenem) medicinskih sester, ki delajo v psihiatriji.

Sekcija patronažnih medicinskih sester bo organizirala dva seminarja: prvega v spomladanskem, drugega pa v jesenskem roku. V spomladanskem roku (predvidoma v maju) bi obravnavali naslednji temi:

— psihosocialni odnos sestra — varovanec — intervju;

— nega bolnika z anus praeterjem.

V jesenskem roku (predvidoma v oktobru) pa bi obravnavali:

— metoda dela patronažnih sester ob pripravi alkoholika in njegove družine na zdravljenje in

— metoda skupinskega zdravljenja in rehabilitacija alkoholika in njegove družine.

Vse leto pa bo prednostna naloga sekcije oblikovanje in izdelava ter zagotovitev uporabe sodobne doktrine patronažnega dela. Aktivno pa bo sodelovala tudi v razpravah o problematiki nege bolnika na domu na Republiški konferenci SZDL.

Pnevmofiziološka sekcija bo v maju 1980 organizirala dvodnevni seminar na Primorskem z naslednjimi temami:

— sestrška anamneza pulmoloških in TBC bolnikov v dispanzerju;

— dispanzerska oskrba pulmološkega in TBC bolnika;

— pljučna obolenja kot posledica kajenja;

— borba proti kajenju.

Ob tej priložnosti bo letna volilna konferenca.

Medicinske sestre bodo aktivno sodelovale tudi na seminarju, ki bo v oktobru v Opatiji v organizaciji Zveznega zavoda za zdravstveno varstvo v Beogradu, ter na seminarju na Bledu, ki ga bo organiziral Inštitut Golnik.

Pediatrična sekcija bo pripravila tri enodnevne seminarje, na katerih bo dopoldanski čas namenjen društvenim vprašanjem, popoldanski pa strokovnemu delu.

Srečanja bodo: aprila 1980 v Mariboru, za september in november pa kraj srečanja še ni določen. Strokovni del naj bi se odvijal v obliki okrogle mize. Iz široke palete problematike se je odbor sekcije odločil za naslednje zaokrožene teme:

— rizičen otrok;

— kajenje in otrok oziroma mladostnik;

— razkuževanje in higiena v vzgojnovarstvenih organizacijah;

— otrok in nesreče ter prva pomoč.

Sekcija operacijskih medicinskih sester načrtuje za leto 1980 naslednji okvirni program:

— februarja dvodnevni seminar iz kardiovaskularne kirurgije na Bledu,

— sodelovanje pri pripravi zveznega seminarja v Dubrovniku, ki bo marca,

— jeseni pa strokovni seminar v Varaždinu.

Sekcija medicinskih sester v šolstvu pripravlja tri enodnevna srečanja na zdravstvenih šolah v Murski Soboti, Novem mestu in Celju. Šola, kjer bo srečanje, bo pripravila tudi podroben strokovni program. Sočasno se bodo medicinske sestre omenjene sekcije intenzivno vključevale v usmerjeno izobraževanje.

V svoje programe dela bodo vključevale psihološke, pedagoške ter metodično-didaktične teme, ki so še posebej aktualne.

Programa **transfuzijske sekcije** in **sekcije medicinskih sester splošne medicine** do priprave zapisnika še nismo prijeli.

Vse sekcije naj v svojih programih strokovnih srečanj posebej poudarijo zdravstveno vzgojo.

Zveza društev medicinskih sester Slovenije je tudi v letu 1980 izdajatelj strokovne revije Zdravstveni obzornik. V ta namen moramo zlasti skrbeti za čim tesnejše sodelovanje vseh organov Zveze, da bi ohranili kakovost revije na sedanji ravni in jo še izpopolnili. Pridobivati moramo tudi nove naročnike, zbirati potrebna sredstva in navezovati stike z delovnimi organizacijami za oglase v reviji.

DELOVNI NAČRT ZDRAVSTVENEGA OBZORNIKA

Vsebinska zasnova Zdravstvenega obzornika temelji na programu dela Zveze društev medicinskih sester Slovenije za leto 1980 in njenih delovnih smernicah iz srednjeročnega programa dela za obdobje 1975—1980 ter obsega:

- prizadevanja za čim boljše seznanjanje bralcev o delu, novostih, spremembah, rezultatih in problemih iz vseh delovnih področij medicinskih sester;
- prispeva k vzgoji, izobraževanju in strokovnemu izpopolnjevanju medicinskih sester in drugih zdravstvenih delavcev;
- omogoča izmenjavo strokovnih, osebnostnih in samoupravnih izkušenj pri delu in pomeni trajen dokument o tem delu;
- prispeva k uveljavljanju in razvoju znanstvenega raziskovalnega dela na področju nege bolnika ter vključevanju v znanstveno-raziskovalne programe pri SZO v sodelovanju z Zvezo društev medicinskih sester Jugoslavije;
- pridobivanje novih naročnikov obzornika ter potrebnih sredstev za izdajanje revije in navezovanje stikov z delovnimi organizacijami za oglase v njem.

Naloge uredništva in uredniškega odbora:

— pritegniti k sodelovanju čimveč medicinskih sester in tehnikov, da bi se seznanili z njihovim delom, razvojem, uspehi in problemi z vseh področij njihovega delovanja. Le tako bi bilo mogoče sistematično obdelati dela in naloge medicinskih sester in tehnikov v negovalnih in zdravstvenih timih.

Pomemben prispevek pričakujemo od medicinskih sester in tehnikov, ki so si in si še pridobivajo dodatno izobrazbo na drugih visokih šolah. Njihove dolgoletne izkušnje na področju nege bolnika, dopolnjene z novimi znanji iz drugih strok, omogočajo širše razumevanje nege bolnika, njene doktrine, organizacije, izobraževanja in potrebe po raziskovalnem delu na teh področjih;

— organizirati mrežo dopisnikov obzornika izmed članstva posameznih strokovnih sekcij in področnih društev medicinskih sester;

— pripraviti dodatna navodila za sodelavce Zdravstvenega obzornika, s katerimi bomo olajšali delo avtorjem člankov, uredništvu, dokumentaristom in bralcem z enotno oblikovanimi članki ter omogočili avtomatično shranjevanje in iskanje teh virov v prihodnosti;

— pričeti z oblikovanjem nove rubrike »Raziskovalno delo«, v kateri bi sistematično obdelovali metode raziskovalnega dela, organizacijo tega dela, poročali o rezultatih in uvajanju v vsakodnevno prakso (enotna doktrina, standardi za nego, knjige posegov, priročniki za nego, poenotenje dokumentacije o negi bolnika itd.);

— ponoven pregled samoupravnih aktov Zdravstvenega obzornika — za sprejetje na občnem zboru leta 1981;

— izdelava predloga za nagrajevanje dopisnikov obzornika;

— letos bo izšlo šest števil Zdravstvenega obzornika.

Sklep: Glavni odbor Zveze društev medicinskih sester Slovenije potrjuje program dela Zveze, njenih strokovnih sekcij in Zdravstvenega obzornika za leto 1980.

Glede na sklep skupščine že ustanovljene posebne izobraževalne skupnosti na področju zdravstva, da je treba vsem zainteresiranim poslati pristopno izjavo, bo predvidoma kot izvajalec pristopila k novoustanovljeni skupnosti tudi Zveza društev medicinskih sester Slovenije.

Sklep: Glavni odbor Zveze društev medicinskih sester Slovenije predlaga bolnišnični in izvenbolnišnični komisiji, da evidentira vsaka po 1 delegata, ki bosta zastopala Zvezo v zboru izvajalcev skupščine posebne izobraževalne skupnosti na področju zdravstva.

SMERNICE SREDNJEROČNEGA RAZVOJA ZVEZE DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER SLOVENIJE

Ad 3./ O smernicah razvoja Zveze društev medicinskih sester Slovenije v srednje-ročnem obdobju 1981—1985 je poročala Marija Šipec. Mednje sodi:

1. usklajevanje, povezovanje in uresničevanje nalog, pravic ter dolžnosti članstva medobčinskih društev medicinskih sester na podlagi samoupravnih odločitev in določil samoupravnih aktov Zveze in društev;

2. izpopolnjevanje programske zasnove in smernic za delo medobčinskih društev medicinskih sester in Zveze društev medicinskih sester Slovenije ter dogovarjanje in usklajevanje aktivnosti na medrepubliški ravni;

3. angažiranje pri realizaciji zdravstvene politike v okviru samoupravnega spoznavanja in družbenega dogovarjanja ter na podlagi določil sprejetih zakonov s tega področja (zakon o zdravstvenem varstvu, zakon o planiranju, zakon o raziskovalni dejavnosti in drugi);

4. sodelovanje z Republiško konferenco SZDL in njenimi sekcijami pri sprejemanju izhodišč in izpeljavi akcij na področjih, kjer je strokovno znanje in družbenopolitična orientiranost medicinskih sester nepogrešljiva kot na primer problematika nege bolnika na domu, usmerjeno izobraževanje za področje zdravstvenega varstva, ekonomika v zdravstvu in podobno;

5. strokovno in družbenopolitično izpopolnjevanje medicinskih sester, s čemer naj bi se izboljšala kvaliteta dela, ustvarili boljši medčloveški odnosi, omilila potrošniška miselnost in utrdila samoupravljalna ter družbenopolitična vloga delavcev v združenem delu;

6. ustrezna opredelitev mesta in vloge medicinske sestre v soodvisnosti, soodgovornosti in delitvi dela v timu zdravstvenih delavcev, in sicer tako, da bo imel vsak delavec v združenem delu določeno mesto in odgovornost;

7. prednostne dejavnosti zdravstvenega varstva v naslednjem srednjeročnem obdobju so:

- osnovno zdravstveno varstvo
- zdravstveno varstvo delavcev
- zdravstveno vzgojno delo
- nega bolnika in starostnika na domu.

FINANČNO POROČILO

Ad 4./ Finančno poročilo je obrazložila blagajničarka tov. Marjetka Stopajnik.

Iz knjigovodskega stanja na dan 31. decembra 1979, ki zajema poslovanje celotne Zveze društev medicinskih sester Slovenije skupno s strokovno revijo Zdravstveni obzornik v letu 1979, je razvidno, da so znašali skupni

p r i h o d k i	1,628.484,25 din
o d h o d k i	1,197.148,35 din
čisti dohodek	431.335,90 din
prenos čistega dohodka iz leta 1978	700.817,63 din
neporabljena sredstva na dan 31. 12. 1979	1,132.153,53 din

prihodki in odhodki se v okviru Zveze društev medicinskih sester Slovenije vodijo ločeno za:

— Zvezo društev medicinskih sester Slovenije, ki se deli na 11 strokovnih sekcij in na združena sredstva Zveze,

— Zdravstveni obzornik: strokovno revijo in založbo.

Splošni stroški ki jih ni možno knjižiti na posamezno dejavnost se razdelijo v razmerju 50 : 50 na Zvezo in Zdravstveni obzornik. 50 odstotkov splošnih stroškov Zveze se dalje deli na osnovi sklepa predsedstva in poslovnika sekcij po enajstinah na vse sekcije oziroma združena sredstva Zveze.

Po določilih poslovnikov sekcij se čisti dohodek posamezne sekcije deli v razmerju 40 : 60, in sicer 40 odstotkov kot preneseni čisti dohodek posamezne sekcije v leto 1980, 60 odstotkov pa na združena sredstva Zveze za skupne potrebe.

I. Zdravstveni obzornik — strokovna revija

a) P r i h o d k i :

— oglasi	21.500,00 din
— naročnina	368.494,75 din
— dotacije in sofinanciranje	499.435,00 din
Prihodki skupaj	889.429,75 din

b) O d h o d k i :

— tisk revije	546.875,00 din
— avtor. honorarji in storitve po pogodbi o delu s prispevki	152.900,60 din
— poština revije	41.298,20 din
— administrativni in drugi stroški	49.522,05 din
Čisti dohodek in prenos sredstev iz leta 1979	224.909,70 din

Zdravstveni obzornik — založba

a) P r i h o d k i :

— skripta in separati	99.810,00 din
---------------------------------	---------------

b) O d h o d k i :

— obnova zaloge skript in separatov	27.116,10 din
— avtor. honorarji in ostale storitve	35.986,95 din
skupni odhodki	63.103,05 din
Čisti dohodek in prenos prostih sredstev v leto 1980	38.940,55 din

II. Zveza društev medicinskih sester Slovenije

1. Združena sredstva:

a) P r i h o d k i :

— članarina društev	157.407,50 din
— prihodki od obrazcev	5.570,00 din
— dotacija Zveze skupnosti otroškega varstva Slovenije	30.000,00 din
— dohodki sekcije po poslovniku	142.061,85 din
Prihodki skupaj	335.039,35 din

b) O d h o d k i :

— članarina Zveze medicinskih sester Jugoslavije	20.000,00 din
— sofinanciranje Zdravstvenega obzornika	52.065,00 din
— dnevnice, potni stroški	33.439,95 din
— administrativni in poslovni stroški	12.080,30 din
— presežek odhodka sekcij (pneumoftiz.)	2.260,35 din
— 1/11 splošnih stroškov	7.124,65 din
Skupaj odhodkov	129.691,75 din
Čisti dohodek in prenos sredstev v leto 1980	741.646,33 din

2. Sekcija za medicino dela:		
— prihodki		31.600,00 din
— odhodki		10.120,00 din
	Čisti dohodek	21.479,10 din
3. Sekcija za transfuzijo:		
— prihodki		8.000,00 din
— odhodki		7.124,00 din
	Čisti dohodek	875,65 din
4. Sekcija medicinskih sester — babc:		
— prihodki		33.600,00 din
— odhodki		13.443,85 din
	Čisti dohodek	20.156,15 din
5. Sekcija za anestezijo in intenzivno nego:		
— prihodki		7.200,00 din
— odhodki		7.124,35 din
	Čisti dohodek	75,65 din
6. Nevropsihiatrična sekcija:		
— prihodki		111.800,00 din
— odhodki		116.060,00 din
	Presežek odhodkov	4.260,35 din
7. Sekcija patronažnih medicinskih sester:		
— prihodki		56.400,00 din
— odhodki		19.240,00 din
	Čisti dohodek	37.159,15 din
8. Pnevmoftiziološka sekcija:		
— prihodki		8.600,00 din
— odhodki		10.860,00 din
	Presežek odhodkov	— 2.260,35 din
9. Pediatrična sekcija:		
— prihodki		108.632,00 din
— odhodki		33.740,90 din
	Čisti dohodek	74.891,10 din
10. Sekcija operacijskih medicinskih sester:		
— prihodki		98.800,00 din
— odhodki		34.167,45 din
	Čisti dohodek	62.632,55 din
11. Sekcija medicinskih sester v šolstvu:		
— prihodki		15.900,00 din
— odhodki		9.075,35 din
	Čisti dohodek	6.824,65 din
12. Sekcija medicinskih sester splošne medicine:		
— prihodki		19.800,00 din
— odhodki		7.124,35 din
	Čisti dohodek	12.675,65 din

Zveza društev medicinskih sester je zaključila poslovno leto z ostankom čistega dohodka v znesku 431.335,90 din.

V razpravi o blagajniškem poročilu je postavil vprašanje delegat društva medicinskih sester iz Novega mesta, zakaj so odhodki Zveza za dnevnice in potne stroške tako visoki, saj znašajo din 33.439,95.

Iz knjigovodskega stanja je razvidno, da se plačujejo dnevnice in potni stroški upravičencem za udeležbo na sejah glavnega odbora Zveze, upravičencem sej bolnišnične in izvenbolnišnične komisije. Vse ostale dnevnice in potni stroški pa so bili izjemno odobreni in izplačani s sklepi predsedstva ali glavnega odbora Zveze, kar je razvidno iz zapisnikov.

Samoupravni organi Zveze so se že v letu 1979 zavedali nujnosti varčevanja, zato lahko omenjeni znesek izplačil v celoti opravičijo.

Vsem prisotnim je bil posredovan tudi dopis koordinacijskega odbora pri RK SZDL za družbene organizacije in društva o **stabilizacijskem programu**, ki naj ga tudi društva vključijo v svoje programe.

Sklep: Glavni odbor potrjuje zaključni račun Zveze društev medicinskih sester Slovenije za leto 1979, ki izkazuje 431.335,90 din čistega dohodka.

Ob pregledu finančnega poročila Zveze za leto 1979, ki zajema vse obračunske enote, je glavni odbor ugotovil ugodno finančno stanje v vseh sekcijah.

Ad 5./ Kriteriji za evidentiranje kandidatov za podelitev »zlatega znaka priznanja« so bili določeni na 1. seji predsedstva Zveze društev medicinskih sester Slovenije (januarja 1980). Le-ti so:

- dolgoletno delo v društvih in Zvezi;
- prednost pri podelitvi zlatega znaka naj imajo medicinske sestre, zaslužne na področju otroškega varstva;
- pri evidentiranju kandidatov naj se društva ravna po Pravilniku o kriterijih in merilih za podeljevanje zlatega znaka priznanja.

Sklep: Glavni odbor objavlja razpis za evidentiranje kandidatov za zlati znak priznanja ter ga posreduje vsem društvom medicinskih sester in strokovnim sekcijam; število kandidatov je na podlagi njegovega sklepa omejeno na 14.

Društva medicinskih sester in strokovne sekcije morajo predložiti pismeno utemeljitev predlogov v skladu s kriteriji že navedenega pravilnika.

Ad 6./ Glavni odbor potrjuje predlog Statuta Saveza društava medicinskih sestara Jugoslavije. K ostalim predlogom v javni razpravi ni bilo pripomb. Zveza društev medicinskih sester Slovenije bo vsem medobčinskim društvom medicinskih sester poslala poverilnice za delegate, ki bodo zastopali področna društva medicinskih sester na skupščini Saveza medicinskih sestara Jugoslavije v Dubrovniku.

V usmerjenem izobraževanju zdravstvenih delavcev bo v vse usmeritve vključen predmet **zdravstvena vzgoja**. V kadrovskih pripravah je bilo ugotovljeno, da za to področje nimamo ustreznih učiteljev. Sekcija medicinskih sester v šolstvu je poslala dopis Republiškememu komiteju za zdravstveno in socialno varstvo, Zavodu za šolstvo SRS, Zavodu za zdravstveno varstvo SRS, Republiškememu komiteju za vzgojo in izobraževanje ter Skupnosti zdravstvenih šol SRS, v katerem razgrinja nekatere probleme, s katerimi se sooča pri načrtovanju usmerjenega izobraževanja. Z organizacijo primerne študija bi bilo možno v usmerjenem izobraževanju pridobiti nov profil delavcev za to področje; s tem bi bila dana medicinskim sestram možnost za pridobitev visoke izobrazbe v zdravstveni stroki. Tov. Marija Miloradović je pojasnila, da so omenjeni dopis že obravnavali na seji strokovnega sveta Republiškega komiteja za zdravstveno in socialno varstvo dne 18. februarja 1980.

Tov. Marija Miloradović je seznanila glavni odbor Zveze z raziskovalno nalogo VŠZD o usposobljenosti višje medicinske sestre po diplomi ter opredelitvi del in nalog srednje in višje medicinske sestre. Nosilec naloge je doc. dr. Ljerkica Glonar (Zavod SRS za transfuzijo krvi); v timu pa sodelujejo tudi medicinske sestre. Ker je sestavni del naloge tudi vprašalnik, namenjen vsem višjim medicinskim sestram, glavni odbor priporoča, da prejeti vprašalnik natančno in v celoti izpolnijo ter tako prispevajo k večji objektivnosti in uporabnosti podatkov.

Ad 7./ Glavni odbor odobrava članici predsedstva Zveze Marjetki Stopajnik potne stroške in dnevnice za udeležbo na III. simpoziju o preprečevanju infekcij v Dubrovniku. Na njem bo sodelovala kot član delovne skupine, zato plačilo kotizacije ni potrebno.

V okviru založniške dejavnosti je predvidena nova izdaja skript »Organizacija zdravstvenega varstva«, ki jih bo pripravil strokovni sodelavec Republiškega komiteja za zdravstvo in socialno varstvo dr. Miran Mally. Predvidoma bodo v prodaji v drugi polovici meseca aprila 1980; cena posameznega izvoda še ni določena.

Glavni odbor je seznanil strokovne sekcije Zveze, da je uporaba kakršnegakoli okroglega žiga za sekcije nezakonita, ker le-te niso pravne osebe. Za lažje poslovanje bodo za vsako sekcijo izdelane posebne podolgovate štampiljke.

Iz zapisov Marije Lavš,
sekretarke ZDMSS

OBČNI ZBOR DRUŠTVA MEDICINSKIH SESTER SLOVENJ GRADEC

Društvo medicinskih sester Slovenj Gradec je imelo dne 25. januarja 1980 svoj redni, tokrat volilni občni zbor. Udeležilo se ga je precejšnje število članic, tako iz Slovenj Gradca, Raven na Koroškem, Mežice, Črne, Dravograda in Radelj ob Dravi.

Udeležili sta se ga tudi povabljeni upokojeni medicinski sestri tov. Marija Čarf in tov. Marjana Karl.

Občni zbor je začela in pozdravila vse navzoče predsednica Društva medicinskih sester tov. Marička Kozelj, ki je posredovala tudi poročilo o delu v preteklem dveletnem mandatnem obdobju.

Društvo šteje 230 članic z območja koroške regije — Slovenj Gradca, Raven na Koroškem, Dravograda, Radelj ob Dravi. 139 članic je zaposlenih v bolnišnici, ostale pa v izvenbolnišnični službi.

Program dela društva je bil sprejet na zadnjem občnem zboru in seveda po potrebi sproti dopolnjevan. Najpomembnejši sklep, ki ga je društvo takrat sprejelo, je bilo strokovno izpopolnjevanje njegovih članic. Tako je v letu 1978 organiziralo naslednja predavanja in ekskurzije:

— o hospitalnih infekcijah — povzetek II. simpozija v Dubrovniku, Frida Roblek, viš. med. sestra;

— nove merske enote za laboratorijske preiskave, mag. Simon Dobernik;

— slaba drža otrok, Marija Vodnjov, zdravnica;

— boljši delovni in življenjski pogoji medicinske sestre, pomemben dejavnik za boljšo oskrbo bolnikov in varovancev — ob mednarodnem sestrskem dnevu; Marija Geč, višja med. sestra — dipl. sociolog;

— medicinske sestre ginekološko-porodniške usmeritve so organizirale enodnevni seminar v Slovenj Gradcu za svojo sekcijo;

— strokovna ekskurzija v Novo mesto z ogledom bolnišnice, tovarne zdravil Krke in Forme vive v Kostanjevici.

V letu 1979 je društvo prav tako organiziralo tale strokovna predavanja in ekskurzijo:

— najpogostnejše govorne motnje, prof. Helena Paškvan;

— higiena zobnega organa, Josefina Ladžić, stomatolog;

— sterilizacija instrumentov in ostalega materiala — z ogledom sterilizacije v slovenjegraški bolnišnici, Kristina Oder, med. sestra;

— potovanje po Kitajski in načini naravnega zdravljenja pri njih, prim. dr. Drago Plešivčnik;

— o akupunkturi, dr. Cesarjeva;

— strokovna ekskurzija v Ortopedsko bolnišnico v Valdoltri, združena z ogledom znamenitih fresk v Hrastovljah.

Društvo je svoje delo usklajevalo s programom Zveze društev medicinskih sester Slovenije, kamor je redno pošiljalo svoje članice na seje glavnega odbora. Na njem so poročale o delu društva ter sodelovale v razpravah, ki so zadevale življenje in delo medicinskih sester z najrazličnejših področij. Z delom odbora so bile vedno seznanjene vse članice.

Žal je bilo ob pregledu dela ugotovljeno, da upada zanimanje za delo društva, kar članicam prav gotovo ni v čast. To je opaziti pri udeležbi na strokovnih predavanjih, pri pobiranju članarine in sploh pri vključevanju in aktivnem sodelovanju v društvu. Prav vse bi se morale zavedati, da svoj status lahko gradimo tudi prek naše strokovne organizacije. Le od vsestransko delovno zagnanih kolegic, vključenih v najrazličnejša področja dela in življenja, lahko pričakujemo resničen uspeh in ugled sestrske službe in ne nazadnje zdravstvene službe sploh.

Društvo si bo tudi v prihodnje prizadevalo krepiti stanovsko zavest medicinskih sester, kajti združene v strokovno organizacijo so lahko močnejše in uspešnejše. Še naprej bo skrbelo za kvaliteten strokovni program in za strokovno ter širše družbeno in kulturno izpopolnjevanje članic. Vzpodbujali jih bomo, da bodo o svojem delu pisale v svojo strokovno revijo Zdravstveni obzornik. Društvo bo tesno sodelovalo tudi z Zvezo društev medicinskih sester Slovenije ter z drugimi organizacijami zdravstvenih delavcev, kakor tudi z organizacijo RK, s sindikalnimi in drugimi družbenopolitičnimi organizacijami.

Kandidacijska komisija je predložila občnemu zboru kandidacijsko listo za izvolitev novega upravnega odbora.

Predsednica društva bo tudi v naslednjem štiriletnem obdobju višja medicinska sestra Marička Kozelj, sedež društva pa bo: Splošna bolnišnica Slovenj Gradec, Gosposvetska 2, 62380 Slovenj Gradec.

Marija Geč, viš. med. sestra,
dipl. sociolog

LETNA KONFERENCA DELEGATK PEDIATRIČNE SEKCIJE ZVEZE DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER SLOVENIJE: NAJVEČ O STROKOVNIH VPRAŠANJH

V Mariboru je bilo 18. aprila 1980 že peto strokovno srečanje medicinskih sester, ki delajo na področju zdravstvenega varstva otrok. Ob tej priložnosti so se v Mariboru zbrale tudi delegatke na letno konferenco pediatrične sekcije Zveze društev medicinskih sester Slovenije. Izteklo se je namreč prvo mandatno obdobje vodstva najmlajše sekcije Zveze društev medicinskih sester Slovenije. Sekcija je bila ustanovljena pred dvema letoma na pobudo širšega kroga medicinskih sester, ki delajo na področju zdravstvenega varstva otrok. Menile so, da bi bila društvena, pa tudi ožja strokovna povezava teh zdravstvenih delavk zelo koristna.

Na ustanovnem zboru so se medicinske sestre dogovorile, da bodo skušale v okviru sekcije sproti obravnavati pomembna in pereča poklicna ter strokovna vprašanja. Pregled opravljenega dela v vseh letih kaže, da so se potrudile uresničiti dogovorjeno.

Seveda pa bi bilo prezgodaj pričakovati, da bi bilo možno v tako kratkem času delovanja nove sekcije tudi široko razvejati društveno delo.

Sekcija šteje 361 članic iz vseh krajev Slovenije. Vemo, da je medicinskih sester, ki delajo na področju zdravstvenega varstva otrok, več, zato bo treba v prihodnje posvetiti več pozornosti temu, kako pritegniti v sekcijo tiste, ki so zaenkrat še ob strani.

Peto srečanje v Mariboru je po svoje opozorilo, da je bilo vodstvo sekcije v minulih dveh letih zlasti angažirano z organizacijo srečanj, na katerih so uresničili strokovni program dela sekcije. Lahko zapišemo, da je imelo srečno roko pri izbiri tematike, saj so bila vsa strokovna srečanja zelo dobro obiskana. Tudi po dvesto sester se je zbralo na teh sestankih. V mednarodnem letu otroka so, razumljivo, izbrale tiste teme, ki so po mnenju sekcije najbolj aktualne za obeležje mednarodnega leta otroka.

Največ pa je bilo storjenega za strokovno izpopolnjevanje članic. Tako je gotovo tudi prav, saj je vsaka priložnost za širšo izmenjavo mnenj o delovnih vprašanjih še kako dobrodošla ob pogostni ugotovitvi, da zaradi vsakdanjih bremen že zmanjkuje časa in volje za organizirano strokovno izobraževanje.

Povezava in stiki vodstva sekcije z vodstvom Zveze društev medicinskih sester Slovenije so bili ocenjeni kot dobri in redni; članice vodstva sekcije so sodelovale tudi pri nekaterih akcijah Zveze društev medicinskih sester Jugoslavije.

Na letni konferenci v Mariboru so se delegatke medicinskih sester odločile, da ostane sedež pediatrične sekcije še za dve leti v Mariboru. V ožjem odboru sekcije so medicinske sestre iz Maribora, v razširjenem odboru pa delegatke iz vseh predelov Slovenije.

V strokovnem delu mariborskega srečanja so obravnavali **probleme prizadetega otroka**, ki zaslužijo v sodobni pediatriji čedalje večjo pozornost. Kakor je poudaril eden izmed predavateljev na srečanju, sodijo ta vprašanja med zadnje velike nerešene probleme na področju zdravstvenega varstva otrok sploh.

Dr. Kurt Kancler je predaval o problemih prizadetih otrok, dr. Erika Dovnik-Udovič o rizičnem otroku, medicinska sestra Angela Mitič o delu medicinske sestre v centru za otroke z motnjami v razvoju, dr. Alenka Bezget o prvem kontaktu s starši prizadetega otroka, višja medicinska sestra Nada Wolf o delu medicinske sestre v dispanzerju za psihohigieno, dr. Stjepan Žigero pa o zgodnjem odkrivanju in spremljanju slušno prizadetih otrok.

Božena Golob, predsednica
pediatrične sekcije

POROČILO O DELU SEKCIJE MEDICINSKIH SESTER V ŠOLSTVU

Glavni odbor Zveze društev medicinskih sester Slovenije je v začetku leta 1979 dal pobudo za ponovno ožvitev sekcije, ki je leta 1974 prenehala delovati iz delno objektivnih razlogov.

Na seji iniciativnega odbora so delegatke vseh slovenskih zdravstvenih šol podprle zahtevo po ponovni aktivnosti te sekcije pri Zvezi društev medicinskih sester Slovenije in se dogovorile tudi za **II. sejo sekcije**, ki je bila dne 24. januarja 1979 v Ljubljani z naslednjim programom:

— izvolitev novega odbora sekcije v sestavi:

Marija Geč — predsednica — Slovenj Gradec,

Kristina Cibašek — namestnica predsednice — Ljubljana;

Marija Španovič — tajnica — Slovenj Gradec;

- razprava o poslovniku sekcije;
- obravnava poročila o delu sekcije v obdobju od 1971—1976;
- sprejetje delovnega načrta sekcije za leto 1979;
- obisk Šole za medicinske sestre v Ljubljani, Plečnikov trg — marec 1979,
- obisk šolskega centra — Zdravstvene šole Slovenj Gradec — maj 1979,
- obisk Zdravstvene šole Murska Sobota.

Šole, kjer so bila srečanja, so pripravile tudi strokovni program.

III. seja dne 16. marca 1979 v Ljubljani v Šoli za medicinske sestre, Plečnikov trg 1 z naslednjim programom:

- ogled šolske stavbe na Plečnikovem trgu 1;
- ogled doma učenk Šole za medicinske sestre v Ljubljani ter ob tem seznanitev z organizacijo in življenjem v šoli in domu;
- predavanje ravnateljice šole tov. Anice Gradišek: »Domska vzgoja kot integralni način dela učno-vzgojnega procesa v oblikovanju medicinske sestre«;
- razprava o osnutku zakona o usmerjenem izobraževanju ter imenovanje komisije za oblikovanje stališč (komisija je to delo tudi opravila);
- izdelava vprašalnika o honorarnih predavateljih z namenom prikazati dejansko stanje o predavateljih na slovenskih zdravstvenih šolah, ki ga je treba analizirati in posredovati odgovornim dejavnikom, da bodo pomagali reševati perečo problematiko na tem področju;
- sprejetje sklepa, da se sekcija uradno imenuje »**Sekcija medicinskih sester v šolstvu**«.

IV. seja dne 18. maja 1979 v Slovenj Gradcu v Šolskem centru — Zdravstveni šoli. Program je obsegal:

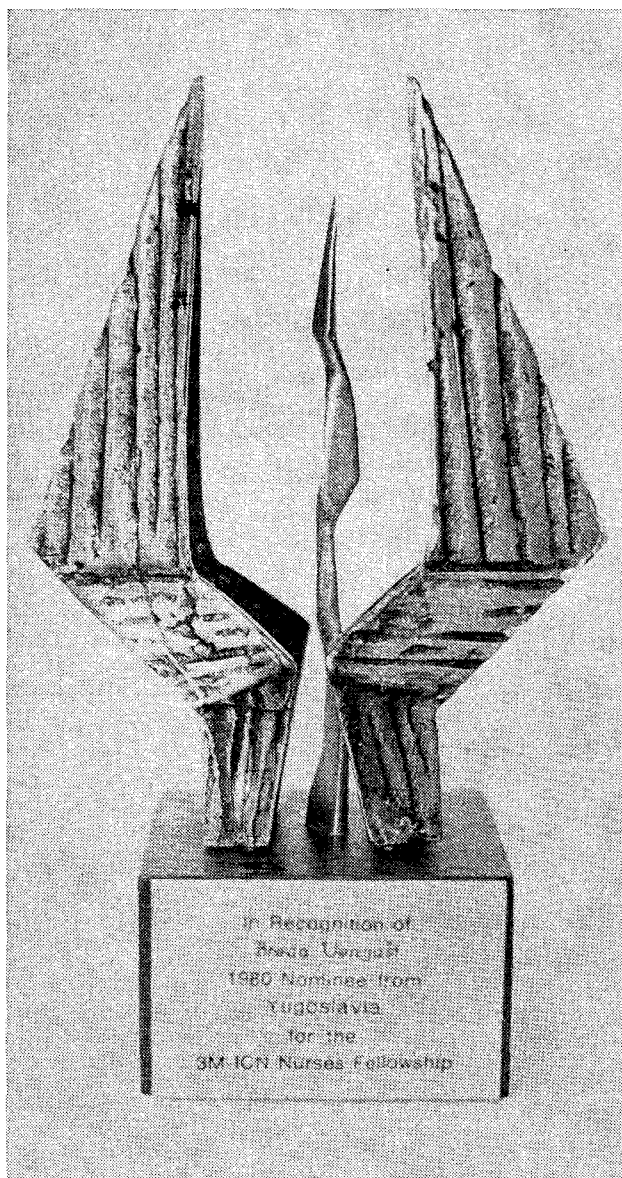
- ogled šolskega centra in organizacijo učno-vzgojnega dela v njem;
- seznanitev s pravilnikom o nagrajevanju po delu in o 42-urnem delavniku v šolstvu;
- predavanje o vlogi in delu šolske svetovalne službe v sodobni šoli;
- podoba slovenščine v sodobni šoli je žal zaradi bolezni predavatelja odpadla, zato so si vsi prisotni ogledali komedijo Toneta Partljiča: »Tolmun in kamen« (KUD Hermonko, Maribor);
- ob tem srečanju je pripravila tovarna FECRO Slovenj Gradec — Gorenje Velenje ogled njihovih proizvodov za zdravstvene organizacije iz prokroma.

V. seja dne 12. oktobra 1979 v Zdravstveni šoli Piran s tem-le programom:

- ogled šolskih prostorov in seznanitev z učno-vzgojnim delom Zdravstvene šole;
- praktični nastopi pri predmetu nega bolnika v »kabinetu nege bolnika«;
- delo razredne in šolske skupnosti;
- akupunktura in drugi način naravnega zdravljenja v procesu rehabilitacije ter ogled Term v Portorožu.

Tako so se člani sekcije redno srečevali ter spoznali, da so ta srečanja nujna in koristna. Vidnih uspehov sekcija pri svojem delu ni mogla beležiti, je pa začela aktivno delati, kar je gotovo najpomembnejše. Skupni problemi družijo člane sekcije, skupno jih bodo tudi lažje in uspešneje reševali.

Marija Geč,
predsednica sekcije medicinskih
sester v šolstvu



Priznanje 3M mariborski medicinski sestri. Na tretjem simpoziju o preprečevanju infekcij v zdravstvenih, socialnih in vzgojnih organizacijah, ki je bil v Dubrovniku, je predstavnik družbe 3M W. F. Schwering podelil štipendijo te družbe tov. Bredi Vengušt, višji medicinski sestri iz mariborske bolnišnice.

Družba 3M (Minnesota Mining and Manufacturing Company) podeli svojim štipendistkam, ki jim omogoči strokovno izpopolnjevanje v različnih medicinskih centrih, tudi statuo, ki simbolizira skrb za človekovo življenje: roki varujeta plamen življenja (na sliki).

Božena Golob

Iz urada ICN

SOZALJE MEDNARODNE ZVEZE MEDICINSKIH SESTER*



International Council of Nurses

With which is associated the Florence Nightingale International Foundation
In official relationship with the World Health Organization

President Olive Dunstev, Australia
First Vice-President Rebecca Bergman, Israel
Second Vice-President Verna Muliman Splane, Canada
Third Vice-President Hildegard E. Peplau, USA
Executive Director Winifred W. Logan

Headquarters 37, rue de Vermont, Geneva, Phone 35 64 00
Mailing Address P.O. Box 42, CH-1211 Geneva 20
Cables •ICNURSES• Geneva

Your ref.:

Our ref.:

Mrs. Majda Slajmer-Japelj
President
Nurses Association of Yugoslavia
Zdravstvena sola "JUGA POLAK"
62000 Maribor
Trg Milosa Zidanska 3
Yugoslavie

5 May 1980

Dear Mrs. Slajmer-Japelj,

Today we read in the newspaper about the death of your Head of State, President Tito and wish to express our sympathy to the nurses of your country on the passing of this world-renowned Yugoslavian statesman.

President Tito won recognition as a major 20th century figure in international circles and is admired and respected by many throughout the world. President Tito's death will be a great sorrow to many people in your country but his enduring leadership has left a firm foundation on which his successors may build.

We send to the Nurses Association of Yugoslavia our condolences.

Yours sincerely,

A handwritten signature in cursive script, appearing to read 'Winifred W. Logan'.

Winifred W. Logan
Executive Director

* Spoštovana tov. Šlajmer-Japelj!

Danes smo v časopisu prebrali vest o smrti vašega državnega voditelja, predsednika Tita. Ob smrti tega jugoslovanskega državnika svetovnega ugleda izražamo medicinskim sestram vaše države naše sožalje.

Predsednik Tito si je v mednarodnih krogih pridobil ugled kot pomembna osebnost 20. stoletja. Spoštujejo in občudujejo ga mnogi po vsem svetu. Smrt predsednika Tita bo globoko razžalostila številne ljudi v vaši državi, vendar je njegovo dolgotrajno vodstvo zapustilo trdne temelje, na katerih bodo lahko gradili njegovi nasledniki.

Zvezi društev medicinskih sester Jugoslavije pošiljamo naše sožalje.

Winifred W. Logan,
izvršni direktor

SIMBOL KONGRESA ICN V LOS ANGELES-U LETA 1981

Mednarodna zveza medicinskih sester (ICN) nam je poslala črno-beli in barvni posnetek simbola 17. kongresa ICN, ki bo od 28. junija do 3. julija 1981 v Los Angelesu, Združene države Amerike.

Sporočajo, naj ga uporabimo povsod, koder lahko o tem pomembnem dogodku seznanimo čimveč medicinskih sester.

Tudi mi ga z veseljem objavljamo, vendar le v črno-beli tehniki.



HEND ABDEL-AL JE POSTALA SVETOVALKA ICN

Hend Abdel-Al je bila predstojnica psihiatrične sekcije medicinskih sester na Inštitutu za nego bolnika kairske univerze in svetovalka ministrstva za zdravstvo Egipta.



Dr. Hend Abdel-Al

Dr. Abdel-Al je končala visoko šolo na Inštitutu za nego bolnika aleksandrijske univerze, doktorirala pa je na edinburški univerzi leta 1975, kjer je bila raziskovalna asistentka, hkrati pa je opravljala delo glavne medicinske sestre edinburške bolnišnice.

Kot predavateljica se je vključila v podiplomsko (magistrski študij) izobraževanje, predava pa temelje nege bolnika, metodiko vzgoje, raziskovalno metodologijo, med-človeške odnose, skupinsko dinamiko in nego psihiatričnih bolnikov.

Kot članica predsedstva egiptovskega društva medicinskih sester je bila dr. Abdel-Al na kongresu ICN v Tokiu (1977) izvoljena v predsedstvo ICN, obenem pa je tudi članica Sveta za raziskovalno dejavnost v visokem šolstvu v Veliki Britaniji. (Maj 1979)

KOMITE ICN ZA POKLICNO PROBLEMATIKO MEDICINSKIH SESTER (PSC) NADALJUJE DELO

Komite je nadaljeval svoje delo na sestanku v Ženevi od 4. do 7. decembra 1979. Na njem je oblikoval stališča o novi kategorizaciji zdravstvenih delavcev in jih marca letos posredoval predsedstvu ICN. Poudarja, da vloga in naloge medicinskih sester ne morejo ostati takšne kot so, temveč se morajo spreminjati sočasno z nalogami ostalih zdravstvenih delavcev ter skladno z razvojem in napredkom zdravstva.

Septembra 1979 je skupščina nacionalnih društev sprejela dokument: »Smernice o odnosu medicinske sestre do fizičnega pomena življenja, prekinitve življenja, genetičnega svetovanja in o moralnih dilemah, s katerimi se srečuje pri svojem delu«. O navedenem dokumentu je komite zastavil vrsto vprašanj vsem društvom, članicam ICN, odgovori nanje pa bodo pomagali oblikovati enotna stališča o teh vprašanjih.

Komite dalje pripravlja tudi stališča o vlogi in odgovornosti ICN v raziskovalnem delu medicinskih sester, nadaljuje delo za izboljšanje izobraževalnih programov za medicinske sestre, preučuje napredek medicinske znanosti in njen vpliv na delo medicinskih sester ter pripravlja smernice za zaščito bolnika in varovanca — kot objekta v raziskovalnem delu. (Januar 1980)

Prir. Franci Šiferer

Strokovna srečanja

II. SVETOVNA KONFERENCA OPERACIJSKIH SESTER V LAUSANNE OD 12. DO 15. AVGUSTA 1980

V Lausanne v Švici bo od 12. do 15. avgusta letos II. svetovna konferenca operacijskih sester. Vse teme so posvečene negi operiranega bolnika. V času konference bodo predvajali tudi filme z omenjenih strokovnih področij. Ameriški in evropski proizvajalci opreme pa bodo na posebni razstavi predstavili svoje proizvode.

Pokrovitelj konference bo Združenje operacijskih sester ZDA (AORN), ki že 30 let skrbi za nenehno izobraževanje operacijskih medicinskih sester v ZDA. Pod njegovim pokroviteljstvom je potekala tudi I. svetovna konferenca operacijskih sester meseca oktobra 1978 v Manili.

Nekatere teme iz predlaganega programa konference:

- preprečevanje okužb v operacijski dvorani;
- poškodbe v prometu in vojni;
- psihološka priprava bolnika na operacijo (referat tov. J. Tomšič, Maribor);
- ocenjevanje dela operacijskih delavcev;
- zavarovanje pred električnimi poškodbami v operacijski dvorani;
- pravice operiranega bolnika;
- opredelitve nege operiranega bolnika;
- arhitektonsko načrtovanje operacijskih dvoran;
- problemi majhnih bolnišnic;
- osnovni izobraževalni program za operacijske sestre;
- zakonski vidiki varnosti pri delu v operacijski dvorani;
- etični problemi, s katerimi se srečujejo medicinske sestre po vsem svetu.

Prijave sprejema:

Association of Operating Room Nurses, Inc. — 10170
East Mississippi Ave. — Denver, Colorado 80231 U.S.A.

TISKOVNI SKLAD ZDRAVSTVENEGA OBZORNIKA

V tiskovni sklad Zdravstvenega obzornika so do meseca maja 1980 prispevali:

- Društvo medicinskih sester Ljubljana (namesto novoletnih čestitk) 3000 din
 - Zdenka Marolt, Ljubljana (avtorski honorar) 500 din
 - Alenka Vračko, Ljubljana (avtorski honorar) 420 din
- Za prispevke in razumevanje se lepo zahvaljujemo!

Uredništvo ZO

Beleške ob knjigah

S. Bras, B. Cvetko, M. Kobal, J. Kostnapfel, J. Lokar, L. Milčinski, B. Pregelj, M. Vitorović, V. Žvan: PSIHIATRIJA

Strokovno uredi L. Milčinski, založila in izdala Dopolna delavska univerza Univerzum, Ljubljana 1978, 812 strani, cena 725 din.

Že smo pisali, da je Psihiatrija med tovrstnimi učbeniki v Jugoslaviji najcelovitejše, brez dvoma najbolje delo. Nemogoče je na kratko oceniti strokovni in kulturni pomen te knjige v slovenski publicistiki; nedvomno bo daljši čas nepogrešljiv in avtoritativen vodnik v izobraževalnem procesu različnih študijskih smeri in stopenj, kakor tudi podlaga za vsakršno psihiatrično in psihološko izpopolnjevanje. To knjiga vsekakor zasluži. V posameznih poglavjih so skoraj z enako natančnostjo, vendar od avtorja do avtorja z različno publicistično in didaktično metodo, nanizani podatki, ki sodijo v »železni repertoar«
psihiatrične stroke, kakor tudi tisti, katerih aktualnost je nemara le začasna in je zaradi tega ta veja medicine v strokovnih, še bolj pa laičnih krogih morda vprašljiva, da ne zapišemo kar problematična ali kdaj tudi krizna. Slovenski učbenik psihiatrije natančno in sistematično predstavja zdajšnjo stopnjo

razvitosti stroke ter njene diagnostične in terapevtske možnosti. Po uvodu, ki opredeljuje osnovne pojme in določa okvir vede, je v delu Pota in mejniki podana glede psihiatrije pomembna, poučna za zdravnike in druge uporabnike priročnika mestoma pretresljiva informacija in nato pregledno vsa področja psihiatrije. Teoretski podlagi, navedeni pretežno informativno, sledi obširnejša, za prakso dobro uporabljiva aplikacija, ilustrirana s primeri domačih, slovenskih avtorjev. Zaradi tega je slovenski učbenik oz. priročnik za psihiatrijo nedogmatski, strpen, praktičen, predvsem pa široko uporaben. Zaradi samosvojega položaja, ki ga še ima psihiatrija v sklopu drugih medicinskih strok in v družbi sploh, in zato ker Slovenci nimamo veliko del, ki tako scela obravnavajo človekovo psihološko, sociološko in delno antropološko bit — razumljivo s posebnim poudarkom na psihični dekompenzaciji vseh mogočih oblik in stopenj — bi Psihiatrija morala najti mesto na knjižni polici vsakega zdravnika in sploh vsakogar, ki se ukvarja s problemi človekove osebne in družbene integracije.

Jože Felc, dr. med.
Zdrav. vestnik 49 (1980)

ŽIVLJENJE NAM VRAČA SAMO TISTO, KAR DAJEMO DRUGIM.

Ivo Andrič

Zanimivosti

SPANJE IN SPOMIN

Že večkrat smo lahko slišali in brali različna mnenja, predvsem pa želeli, da bi se človek lahko učil v spanju. To pa ni bilo le upanje študentov pred izpiti ali tematika romanov z znanstveno fantastično vsebino. V zadnjem času so nekateri raziskovalci dokazali, da je hipoteza o povezavi med učenjem in spanjem vsaj delno opravičljiva, vendar drugače kot so menili doslej. Njihovi poskusi govore o posebni fazi spanja.

Spanje smo vedno pojmovali kot čas, v katerem naj bi se telo in duh popolnoma spočila. To bi veljalo za telo, za duh oziroma možgane pa je kaj takega težko reči, kajti med spanjem EEG (elektroencefalogram) beleži aktivne valove, ki so v določeni fazi spanja, v tako imenovani paradoksalni fazi, podobni valovom v budnem stanju.

Poprejšnji dokazi o učenju v spanju (hipnopediji) niso zanesljivi, saj ni bilo s pomočjo EEG dokazano, če se osebe niso vsaj delno zbudile in slišale snovi, ki naj bi si jo med spanjem zapomnile. Ko so poskuse kontrolirali z EEG, so ugotovili, da tako učenje ni možno. Ugotovili pa so, da način spanja po fazi učenja v budnem stanju vpliva na to, ali si bomo snov, ki smo si jo skušali zapomniti pred spanjem, res dobro zapomnili ali ne. Ugotovili so tudi, da si bomo snov veliko bolje zapomnili, če bo po učenju sledil spanec, kar bi lahko potrdilo staro pravilo, da večerno učenje koristi spominu. To so si skušali razlagati tako, da spanje varuje spomin pred drugimi motečimi vplivi. Posebno tako imenovano paradoksalno spa-

nje močno utrjuje pred spanjem naučeno snov. Takega spanja pa je manj kot navadnega; pri človeku ga je okoli četrtno, pri živalih pa še veliko manj. Nekatere živali pa tega spanja sploh ne poznajo. Dojenček ga ima več kot odrasli. Morda je to povezano z množico stvari, ki si jih mora zapomniti. Razmerje med navadnim in paradoksalnim spanjem je povezano tudi z inteligenco posameznika. Ugotovili so, da imajo bolj inteligentne osebe več te vrste spanja. Pri nekaterih kroničnih možganskih obolenjih tega spanja sploh niso mogli dokazati, pa čeprav je bilo ostalo spanje enako pot pri normalnih osebah.

Poskuse z učenjem so opravljali tudi na podganah, ki so za to najprimernejše. Če so jih prikrajšali za paradoksalno spanje ali ga skrajšali, so imele težave pri težjih nalogah. Ugotovili pa so, da zadostuje ena ura in pol do dve uri paradoksalnega spanja, da si živali normalno zapomnijo nalogo. Kasnejše prekinjanje te vrste spanja ne vpliva na spomin. Zanimivo pa je, da se dolžina paradoksalnega spanja po fazi učenja pri živalih poveča, in sicer celo do dvakrat.

Pri tovrstnih poizkusih vstavijo živalim eno implantirano elektrodo v možgansko skorjo, drugo pa v hipokamp, to je predel možgan, ki je odločilen za spomin in čigar električna aktivnost je v času paradoksalnega spanja zelo značilna. Obenem posebna elektroda kaže tudi mišično aktivnost. Poskusi se prično s fazo privajanja, ki traja tri tedne. Pred tem pa so živalim še izmerili fazo bedenja, fazo spanja s počasnimi valovi ter fazo paradoksalnega spanja s hitrimi valovi na en-

cefalogramu. Te faze se zelo hitro spreminijo oziroma se normalni ritmi spremene, zato je potrebna faza privajanja na vsakdanje dogajanje v kletki. Šele potem se lahko začne prave vaje in poizkusi. Ti so pokazali, da prekinitev paradoksalnega spanja po prvi uri intenzivnega učenja povzroči, da se paradoksalno spanje zaradi učenja ne podaljša. Zato je tudi učenje zelo moteno.

Iz tega sledi, da oseb, ki so se učile in nato zaspale, ne smemo motiti vsaj dve uri potem, ko so zaspale. Podaljšano paradoksalno spanje so ugotovili tudi pri dojenčkih. Če so se šestmesečni otroci učili kake kretnje, so potem v spanju kazali statistično značilno podaljšanje paradoksalnega spanja, medtem kot spanje s počasnimi valovi v elektroencefalogramu ni bilo spremenjeno. Torej je podaljšanje premosorazmerno z uspešnostjo učenja.

ing. Mojca Puntar

VPLIV TOBAČNEGA DIMA NA ČLOVEŠKI IN ŽIVALSKI NARAŠČAJ

Znano je, da kajenje med nosečnostjo in tudi med dojenjem zelo škoduje zarodku v materinem telesu oziroma otroku, ki še pije pri prsih. V takih primerih je več splavov kot pri ženskah, ki ne kade; otroci, ki se rode srečno, so manjši in tudi uspevajo slabše kot ostali. Da bi natančno spoznali, kaj pravzaprav tako škoduje otrokom kadilk, so opravili več poizkusov na živalih. Tako so podgane po oploditvi vdihavale zrak, ki je po sestavi ustrezal zraku pri kadilcu. Kontrolirali so tudi koncentracijo karbokishemoglobina (HbCO), ki ga je bilo poprečno 15 %, kar ustreza koncentraciji pri kadilcu. Takoj po porodu pa so podgane prenesli v normalno ozračje in opazovali razvoj naraščaja. Že ob rojstvu so bili mladiči podgan, ki so živele v zraku z ogljikovim monoksidom, manjši kot mladiči podgan,

ki so sicer bivale v enakem okolju kot poskusne, vendar v zraku ni bilo tobačnega dima. Še večje razlike pa so se kazale v naslednjih dneh. Četrty dan po rojstvu so razlike dosegle signifikantne vrednosti. Pri merjenju aktivnosti obeh skupin so ugotovili, da je bila aktivnost kontrolne skupine, to je podgan, ki so se razvijale v normalnem zraku, večja. Pri obeh skupinah so primerjali tudi količino beljakovin v možganih ter ugotovili, da je bilo v možganih živali, ki so bile izpostavljene ogljikovem monoksidu, manj beljakovin kot pri kontrolnih živalih, pa čeprav se teža in velikost možgan pri obeh skupinah ni razlikovala. Ti poizkusi dokazujejo, da so nerojena bitja zelo občutljiva za kronično delovanje CO in jih že koncentracije, ki nastajajo v krvi kadilca, lahko zelo poškodujejo. Kot vemo, skozi placento (posteljico) dobro pronicajo tudi strupi, zato koncentracija v materini krvi vpliva tudi neposredno na plod. Cigaretni dim vsebuje približno 3 do 5 % CO; za katerega vemo, da je hud strup, ki povzroča glavobole. Take glavobole so poznale nekoč likarice, ki so likale z likalniki na oglje, zdaj pa smo to zastrupljanje zamenjali s tobačnim dimom.

Dr. B. Brzin

MLADINSKO KLIMATSKO ZDRAVILIŠČE RAKITNA V NERAZREŠLJIVIH TEŽAVAH

Mladinsko zdravilišče na Rakitni, ki so ga avgusta 1978 zaprli zaradi neustreznih higienskih in sanitarnih razmer, bo po vsej verjetnosti ostalo zaprto, ker so bili vsi pogovori in dogovori o sanaciji in adaptaciji brez uspeha.

Načrtov, kako bi se dalo zgradbo spet usposobiti za zdraviliško dejavnost, je bilo precej. Od takih, kako bi dom predelali in obnovili, pa do tistih, da bi vsaj zadostili pogojem, ki so jih postavili sanitarni in-

špektorji. Za prvo varianto bi bilo treba odšteti nekaj deset milijonov, cenejša izvedba bi veljala nekaj manj kot dvajset milijonov, najnujnejša dela pa bi stala manj kot deset milijonov.

V ta namen je bilo nič koliko sej in sestankov, pogovori so se vrteli v vseh smereh. Od takih, kako velike možnosti ponuja Rakitna za zdravljenje otrok v vseh letnih časih, do tistih, kakšne možnosti ima zdravilišče za širjenje v prihodnje. Velikega pomena bo za zdravilišče nova osnovna šola na Rakitni, ki bi lahko sprejela tudi šolarje v času njihovega zdravljenja.

Voda, ki je bila zaradi zastarelega vodovoda umazana in zato za zdravje nevarna, bi morala po novih ceveh steči že do konca lanskega leta. Po najnovejših podatkih pa bo nov vodovod dograjen komaj prihodnjo pomlad.

Ob vseh dosedanjih težavah se je pojavila še nova — vprašanje kasnejšega vzdrževanja zdravilišča. Računi so namreč pokazali, da bi oskrbovalni dan za enega otroka veljal 400 dinarjev, toliko pa zdravstvene skupnosti ne bi bile niti sposobne niti pripravljene plačati.

To zdravilišče, v katerem so se zdravili otroci iz vse Slovenije, je bilo doslej skoraj izključno na ramah ljubljanske občine Vič-Rudnik. Ob razgovorih, kako zbrati potrebni denar za sanacijo s pomočjo vseh zdravstvenih skupnosti, je ostal Vič osamljen. Tako bo zdravilišče po vsej verjetnosti ostalo zaprto in če se bo to zgodilo, tega ne bo kriva le občina. Pa naj bo krivec kdorkoli, dejstvo je, da bodo posledice čutili otroci, ki so potrebni zdravljenja.

NUJNA JE ENAKOPRAVNEJŠA DELITEV DRUŽINSKIH OPRAVIL

Podatki iz več raziskav kažejo, da porabi poprečna družina na dan najmanj osem ur časa za razna domača opravila, pa čeprav izvozamo negovanje in varstvo otrok. Praktično je treba še en de-

lavnik nameniti za številna vsakdanja dela, kot so nakupi, priprava hrane, čiščenje, pranje, likanje itd. Če vemo, kakšno je »razmerje moči« v hiši, je jasno, na čigava pleča odpadejo te obveznosti.

V Republiški konferenci socialistične zveze SR Srbije je bilo nedavno tega posvetovanje o podružbljanju gospodinjskih opravil. Problematika, ki je velikega pomena za številne ženske, je pritegnila veliko udeležencev, večinoma žensk, ki so ostro govorile, ne le o položaju žensk in o potrebnem podružbljanju gospodinjskih opravil, temveč tudi o številnih konservativnih pogledih na tovrstne probleme.

V tej zvezi so zelo zgovorni podatki iz neke ankete beograjskega Inštituta za socialno politiko. Skoraj polovica vprašancev je izjavila, da vidijo rešitev iz težav sodobne družine v tem, da ženske ne bi bile zaposlene in da bi se posvetile domu. Izhod torej vidijo v koraku nazaj. Kakih 37 odstotkov vprašancev, verjetno mlajših-zakoncev, pa je poskušalo najti rešitev v enakopravnejši delitvi družinskih opravil in obveznosti.

Posvetovanje je dalo kar precej praktičnih predlogov od legalizacije raznih oblik doslej »divje« pomoči pri gospodinjskih opravilih, do skupnega pripravljanja hrane za več gospodinjstev in do ustanavljanja manjših servisov. Pomembno pa je predvsem to, da so na posvetovanju razčistili idejnopolična vprašanja s tega področja, ki je bilo dolgo podcenjevano in zanemarjeno.

Otrok in družina, št. 4/1980

DOBRA ŠOLA ZA MLADE

Mladinske delovne brigade so ena izmed posebnosti jugoslovanskega razvoja, saj so takoj po vojni predstavljale gonilno silo pri obnovi domovine in hkrati svojevrstno šolo solidarnosti in enotnosti jugoslovanskih narodov. Tudi danes so mladinske delovne brigade pomemben dejav-

nik solidarnosti, še zlasti tedaj, ko gre za akcije na manj razvitih območjih naše domovine. So pa tudi šola mladih in priložnost, da se vključijo v samoupravno dogajanje.

Poročilo o delu mladinskih delovnih brigad v letu 1979 je potrdilo o izpolnitvi nalog, ki so si jih mladi naložili. Lani je ZSMS organizirala deset mladinskih delovnih akcij, od tega tri zvezne in sedem republiških. Od 2. junija do 2. septembra se je na delovnih akcijah Kozjansko, Posočje, Suha Krajina, Brkini, Slovenske Gorice, Kožbana, Istra, Goričko, Kobansko in Bela Krajina udeležilo 4625 brigadirjev v 111 delovnih brigadah. Na manj razvitih območjih so brigadirji zgradili več kot 85.000 metrov vodovodnega omrežja, 7.000 metrov novih cest in obnovili 63.000 metrov cestišč, razvili več kot 3.000 metrov električnega omrežja in opravili še vrsto drugih del.

Ob delovnih uspehih pa je treba poudariti tudi druge dejavnosti mladih: učenje cestno-prometnih predpisov, praktične vožnje z avtomobili, foto tečajev, tečajev za radioamaterje se je udeležilo več kot 1.300 brigadirjev. Veliko pozornost pa so namenili tudi idejnopolitičnemu izobraževanju in usposabljanju mladih. Lani prvič organizirana politična šola Edvarda Kardelja je imela veliko obiskovalcev. Program je pripravila delovna skupina marksističnega centra pri CK ZKS, na posameznih delovnih akcijah pa so program izobraževanja izpeljale delavske univerze občin.

Ob tem, da je udeležba študentov že nekaj let pereča, (lani je bilo med brigadirji 1116 mladih delavcev in delavk, študentov pa le 211), so organizatorji in predstavniki obeh univerzitetnih konferenc ZSMS menili, da študentom ne ustrezajo roki, dolžina in kraj akcij. Čeprav so lani omogočili študentom vključevanje v delovne brigade takrat, ko jim to najbolj ustreza, odziv ni bil velik. Povečalo pa se je število deklet, dobro in uspešno so zaživele tudi pionirske delovne brigade.

INTERFERON IN RAK

Že pred več kot dvajsetimi leti so raziskovalci ugotovili, da posebna beljakovinska snov interferon deluje proti raznim virusom. Od tedaj so skušali ugotavljati še, v kakšnih kliničnih primerih bi lahko te beljakovine koristno uporabljali za zdravljenje bolezni. Ker so vsaj nekatere vrste raka pri živalih gotovo povzročene po virusih, je razumljivo, da so preskušali in tudi ugotovili delovanje interferona pri raku. Tako na primer interferon stimulira sposobnost posebnih celic, ki se v telesu bore proti rakavim celicam, to je makrofagov. To je zelo verjetno, saj veliko poskusov govori za to, da lahko selektivno ubijajo rakave celice, ne da bi poškodovale sesedanje normalne celice. Če bi v skupke celic melanoma, ki je posebna, zelo maligna oblika kostnega raka, vbrizgali interferon, so v njih nato lahko ugotovili mnogo več makrosagov kot v neinjiciranem melanomu. Tudi za nekatere znane antitumorske dejavnike, kot na primer BCG cepivo in druge pripravke iz raznih bacilov, menijo, da delujejo po spodbudi nastanka interferona.

Dr. B. Brzin

BAROFILNE BAKTERIJE

Doslej so v morju in njegovih globinah našli predvsem bakterije, za katere bi lahko rekli, da so barotolerantne, to je, da prenašajo velik hidrostatični pritisk. Le redko uspe najti prave barofilne bakterije, to je take, ki raje ali ekskluzivno rastejo in se razmnožujejo pri povišanem pritisku. Tako so pred kratkim našli in opisali obligatno barofilno bakterijo, ki raste optimalno pri 500 barih pritiska in pri 2 do 4^o C, pri normalnem pritisku pa ne zraste v kolonijo niti v več tednih, počasi pa raste in se deli celo pri 800 barih. Bakterije so zaradi njene oblike imenovali Spirillum, dali pa so ji oznako CNPT-3. Našli in prvi opisali so jo raziskovalci v znamenem kalifornijskem oceanografskem inštitutu SCRIPPS v La Jolli.

Dr. B. Brzin